سێیەم: ئامرازەکانی میدیا و جەنگی دەروونی:

میدیا یەکێکە لە گرنگترین ئامرازە بەکارهاتووەکانی جەنگی دەروونی، کە بەکارهێنانی ئامرازو بابەتەکانی بەشێوەیەکی سیستماتیکیانەیە، بۆ کارتێکردن لە باوەڕی لایەنی نەیارو بەئامانجکراو بێت، بەکارهێنانی هێزی سەربازی و توانای ئابووری و جموجوڵی سیاسی، بەڵام میدیا لەلایەکی دیکە جیاوازە لەو هەموو ئامرازانە لەبەرئەوەی هۆکاری هاوبەشی هەموویانەو گوێزەرەوەی بنەڕەتی ئامانج و تێڕوانینەکانە لە کارتێکردنە سەر لایەنی نەیار، چونکە :

ا. هەواڵی سەربازان و وردو درشتی جەنگ دەگوازێتەوە، بەشێوازێک ورە زیاد یان لاواز دەکات.

ب. لە بەهای سەرکەوتنی سەربازی کەم دەکاتەوە کە بە کردەوە روویداوە، یان لە زیانێک زۆر دەکات کە گەورە نییە، بۆئەوەی دۆخێکی ناهەمواری کوشندە بێتە ئاراوە.

ج. لە کاریگەری گەمارۆی ئابووری لەسەر وڵاتێک هەراو ترس دروست دەکات، بە ئامانجی راکێشانی بۆ جێبەجێکردنی ئامانجگەلێکی دیاریکراو.

د. توانای دیبلۆماسی دەوڵەتێکی دیاریکراو گەورە دەکات، بۆ ناچارکردنی کەسانی دیکە لە هەڵکردن لەگەڵ تێڕوانینە نەخشە بۆکێشراوەکانی.

ئەگەر جگە لەوانە ئەرک و شێوازی گواستنەوەی هزرو هەواڵ و زانیارییەکان و، پێویستی جەماوەر پێی لە بەدواداچوون و رەواجکردن و تێرکردنی پێویستییەکان، هەروەها تواناو هەمەلایەنی لە کارتێکردنمان بۆ زیاد کرد، ئەوا میدیا لەم دۆخەیدا ئامرازێکی کاریگەرترە لە ئامرازو هۆیەکانی جەنگی دەروونی رەخساوی ئەم سەردەمە، بەتایبەتی لەگەڵ پێشکەوتنی تەکنیکی پەیوەندیکردن و رێگەکانی کارتێکردنە سەر سیستمی گەردوونی هەمەلایەن.

چوارەم: ششتنەوەی مێشک:

ششتنەوەی مێشک (brain washing) پرۆسەی ملکەچ پێکردنی مێشکە یان سەر لە نوێ پێکهێنانی بیرکردنەوەیە، پرۆسەی گۆڕینی بۆچوونە دەروونییەکانە، کە گۆڕانەکەش بە شێوەی تەقاندنەوە دەبێت، هەوڵی ئاراستەکردنی هزری مرۆیی یان کاری مرۆییە

دژی ئارەزووی تاک یان دژی ویستی، یان دژی ئەوەی لەگەڵ ئایدۆلۆژیاو بیروباوەڕو بەهاکانیدا کۆکە.

ششتنەوەی مێشک پرۆسەی سەرلەنوێ فێرکردنەوەیە، پرۆسەی وەرچەرخانی باوەڕە بۆ کوفر پێکردنی، پاشان بۆ باوەڕهێنانی بە دژەکەی. خزاندنی هێزە دەروونییە ژینگەییەکان لە هەڵچوونەکانی ناوەوەی تاک، لە راستییە گرنگەکانە لە پرۆسەی ششتنەوەی مێشک و ملکەچپێکردنی و، سەرلەنوێ پێکهێنانەوەی بیرکردنەوەی. گرنگیپێدەرانی جەنگی دەروونی توێژینەوەکانیان سەبارەت بە کارئەندامزانی و کۆئەندامی دەماری و، پەیوەندی نێوان کارئەندامزانی و زاڵبوونی بەسەر مێشک قۆستەوە.

هەنگاوەکانی ششتنەوەی مێشک:

1 .گۆشەگیرکردنی تەواوی کۆمەڵایەتیانەی تاک و بێبەشکردنی لە هەر وروژێنەرگەلێکی تایبەت بەو بابەتانەی پێویستە بشۆردرێتەوەو، دانانی لە نەخۆشخانە، گرتووخانە یان زیندانێک و، بانگکردنی بە ژمارەیەک نەک ناوی خۆی و، قۆستنەوەی پاڵنەرەکانی برسێتی و ماندوبوون و ئازارو هێدمە کارەباییەکان.

2 .لاوازکردنی کەسەکە لە رێگەی کەمکردنەوەی ماوەی نووستن یان بێبەشکردنی لێی، یان کەمکردنەوەی خۆراک یان بێ بەشکردنی، هەروەسا بێ بەشکردنی لە جلوبەرگی گونجاوی تەواو و بەکارهێنانی هەر شتێک وا لە کەسەکە بکات لە دۆخی خەمۆکی تونددا بێت، کارکردن بۆ پەشێوکردنی ئاراستەکردنی و هەستپێدانی کە ئەو لەژێر فشاری تەواودایە.

3.دروستکردنی گومان لەلای لەبارەی هاوڕێیان و ئەو کۆمەڵ و دامەزراوانەی ئینتیمای بۆیان هەیە، هەروەها لە پێوەرە رەفتارییەکانی پێشووتری و، هاندانی بە دانپیانان تا چاک ببێتەوەو، تووشکردنی بە نەخۆشی جەستەیی و ئاوەزی، تا لەمردن نزیک دەبێتەوە.

4.بەکارهێنانی نەرم و نیانی و میهرەبانی و ئاسانکاری و هاوڕێیەتی و لێبوردن سەبارەت بە مامەڵەکردنی پێشتر لەگەڵیداو، دەرخستنی هاوڕێیەتی و رەخساندنی هەلێک بۆ ئەو کەسە تا لەمسی بکات، رێگەی بدرێ بچێتە بەر هەتاوو هەوا لەژێر چاودێرییەکی

سووک یان تەنانەت بێ چاودێری و، ڕێگەی خواردن و جگەرەکێشان و چا خواردنەوەو قاوەی پێ بدرێ و، لێکۆڵینەوەکان ببێتە گفتوگۆ.

5.هان بدرێ بۆ دانپیانان، کە بە ناچارکردن بۆ دانپیانان ئەژمار دەکرێ، چونکە کەسەکە کە زانی ئەگەر دانی پیا بنێت، ئەوا مامەڵەکردن لەگەڵیدا وردە وردە بەرەو باشتر دەچێت و دەتوانێ لەئەماندا بژیت.

6.قەناعەتپێکردنی لە ڕێگەی چاوپێکەوتنی کەسیی بەو بیرو بۆچوونە دەست پێدەکات کە دەیانەوێ تێیدا بیچێنن، ئەمیش پرۆسەی سەرلەنوێ فێرکردنەوەیە کە ئەوە فێر دەبێ ڕەخنە لەخۆی بگرێ و، نەفرەت لە هەر شتێ بکات کە پەیوەندی بەوەوە هەبووە.

7.دواتر قۆناغی دانپیانانی کۆتایی دێت.

8.گۆڕان لە چەمکی خود لای کەسەکە ڕوو دەدات و شێوازگەلێکی وەک نواندنی سروشی بەکار دەهێنرێ، کە کەسەکە بە تەواوی دەکەوێتە ژێر سروشەوە.

9.ئەو بیروڕایەیە کە ئامانجە بۆ سڕینەوە بە تەواوی دەسڕێتەوە.

10.ئەوجا بیروڕای نوێ پێشکەش دەکرێ و بۆ فێربوونی پێوەرە ڕەفتارییە تازەکان و، ڕۆڵە کۆمەڵایەتییەکان هان دەدرێ و لە ئەستۆی دەگرێت و، دەبێتە کەسێکی نوێ.

پێنجەم: نوکتە و جەنگی دەروونی:

نوکتە گێڕانەوە، لە دێر زەمانەوە مرۆڤ خۆڕسکانە بۆ زۆر مەبەستی جیاواز بەکاری هێناوە، چ وەک پێکەنین بۆ کات بەسەربردن، چ وەک چەکێکی زاڵبوون بەسەر بەرامبەردا، چونکە لە نوکتە گێڕانەوە پێکەنین دروست دەبێت، پێکەنینیش مرۆڤ دەخاتە بارێکی دەروونی تازەوە ئەویش زاڵبوون و هێزو دەسەڵاتە، درامای پێکەنیناویش بەرامبەر درامای تراژیدیا هەمان مەبەستە، بۆیە وەکو جەنگی دەروونی بەکاردەهێنرێ بەتایبەتی لەکاتی جەنگەکاندا، کە لە رادیۆو تەلەڤزیۆن و ڕۆژنامەو کەناڵەکانی تری میدیادا زۆر بەکارهاتووە، تەنانەت بەرنامەی گەڵتەجاری و پێکەنینی تایبەت بۆ کەمکردنەوەی ورەو ئاستی سەربازی دوژمن و رووخاندنی و بڵاوکردنەوەی لەناو گەلی بەرامبەر بەکار هاتووەو، سوکایەتیکردن بە سیستمی حوکمڕانی دوژمن و بە سووک تەماشاکردنی هێماکانیان و بەرزکردنەوەی ورەی سوپای خۆت و، گێڕانەوەی متمانەو باوەڕ بەخۆبوون و شانازیکردن بە مێژووی باو باپیران و شکۆدارییان.

قوتابخانە میدیاییەکانی جەنگی دەروونی:

1 .قوتابخانەی هزری میدیایی بۆرژوازی :
میدیای رۆژئاوایی نوێنەرایەتی ئەم قوتابخانەیە دەکات، ئامانجی هەناردنە دەرەوەی هزرێکە لەبارەی رۆژاوا، بەوەی مایەی رزگاربوونە بۆ هەر کەسێک لە دواکەوتوویی و هەژاری و زۆرداری، هەر کەسێکیش لە خوارەوەی رۆژئاوایە دەکەوێتە دوا ریزی شارستانییەت و پێشکەوتنەوە.

2 .قوتابخانەی هزری میدیایی شوێنکەوتوو:
ئەم قوتابخانەیە لە میدیای وڵاتانی تازەگەشەسەندوو خۆی دەنوێنێ و ئەوە پێشکەش دەکات، کە رۆژئاوا بەسەریدا دەیسەپێنێ لە ئایدۆلۆژیاو وێناندن و، بە رێگایەکی راستەوخۆ دەیەوێ بیگەیەنێتە ئەم گەلە تازە گەشەسەندووانە، بۆئەوەی لەڕووی واتاییەوە ئەم گەلانە بڕووخێنن و ئومێد لە نێو رۆڵەکانیاندا بکوژن.

3 .قوتابخانەی هزری میدیایی فریودەر:
ئەم قوتابخانەیە لە میدیای هەلپەرستی بێ ئامانج خۆی دەنوێنێ، هزرگەلێکی پڕوپووچ بۆ لاوان دەخاتە روو، بۆ کوشتنی هیمەت و بڵاوکردنەوەی خراپەخوازی و نەزانین لەناو کۆمەڵ و، وازهێنان لە بابەتی گرنگ و زیندەگی و تەرکیزکردن لەسەر شتی پڕوپووچ.

جەنگی زانیاری:

لەم سەردەمەدا زانیارییەکان بە چەندین شێوە گەمارۆی مرۆڤیان داوە، سەرەتا لە رێگەی ئامێری چاپەوە ئینجا رادیۆو تەلەڤزیۆنەکان، پاشان کۆمپیوتەرو ئینتەرنێت سەریان هەڵدا. کاتێک ئێستگە داهێنرا وەک ئامرازێکی نوێ بۆ جەنگی زانیارییەکان خرایە کار، بەوپێیەش یەکێک لە لایەنەکان بە ئامانجی دروستکردنی کاریگەری دەروونی لەسەر بەرامبەری چەند زانیاریەکی بڵاوکردەوە، وەک زانیاری نهێنی یان ناڕاست بەمەبەستی کەمکردنەوەی متمانەی بەرامبەر بەو زانیارییانەی بە دەستی دەگات.
لەگەڵ دەرکەوتنی کۆمپیوتەرو بەستنەوەی بە تۆڕی ئینتەرنێتەوە، بەکارهێنانی ئەم داهێنانە نوێیەش رۆژ بە رۆژ پەرەی سەندو جەنگی زانیارییەکانیش رەهەندێکی نوێی

بەخۆوە بینی. لێشاوی زانیارییەکان و ڕێکخستنی داهێنانە نوێیەکانی ئینتەرنێت و کۆمپیوتەر وایکرد زۆرترین کات بۆ بەڕێوەبردنی کاروباری ژیانی ڕۆژانە پشتیان پێ ببەسترێ و بەکارهێنانی زانیارییەکان وەکو چەکێک، دژوارترین کاریگەری دروستکرد. لەو سەردەمەدا تەنها بیرکردنەوە لە تێکدان و پەکخستنی سیستەمەکانی پەیوەندیکردن و زانیاری، کاریگەری ترسناکی لەلای هەمووان دروست دەکرد، چونکە ئەوکات بۆچوون وابوو، پەکخستنی ئەو زانیارییانە واتە ئیفلیج کردنی کۆمەڵگەو ژیانی شارستانیی سەردەم. سەرەنجام ململانێ و بەرژەوەندی لایەنە دژ یەکەکان و داهێنانە تازەکانی تەکنەلۆژیای نوێ، دەرگایەکی فراوان و ترسناکیان بە ڕووی جەنگی زانیارییەکاندا کردەوە، هەڵبەت جەنگی زانیارییەکان شتێکی تازە نییە و لە سەرەتای بەکارهێنانی سیستمی زانیارییەکانەوە مرۆڤایەتی پیادەی کردووە.

لەگەڵ ئەوەشدا تائێستا بەکارخستنی زانیارییە کلاسیکییەکانی وەک ئامێری چاپ و بڵندگۆکان، هەر لە نێو ریزبەندی هۆیەکانی جەنگی زانیارییەکاندا ماونەتەوە، سەرەڕای ئەوەی دەتوانرێ وەک هۆکارێکی یارمەتیدەر لە جەنگە کلاسیکییەکاندا بەکار بهێنرێن، هەروەها زۆرجار زانیارییەکان خۆیان دەبنە گۆڕەپانی جەنگی نێوان دوو لایەنی دژیەک. جەنگی زانیارییەکان لە سێ ڕەگەزی بنەڕەتی پێکهاتووە (هێرشبەر، بەرگریکەر، زانیاری و سیستمەکانی). هەروا دوو جۆر جەنگی زانیاری هەیە کە بریتین لە:

1 -جەنگی زانیاری هێرشبەرانە:

ئامانج لێی وەدەستهێنانی زانیاری دیاریکراوە یان ئەو سیستمی زانیاریانەیە کە لایەنی بەرامبەر پشتی پێدەبەستێ، بۆ ڕێکخستن و زیاد کردنی بەهای زانیارییەکانی لایەنی هێرشبەرە، یاخود کەمکردنەوەی بەهای زانیارییەکانی لایەنی بەرگریکەرە.

لێرەدا بەهای زانیارییەکان و شێوازی ڕێکخستنیان پێوەری سەرەکین بۆ زانینی ڕادەی کۆنترۆڵکردنی یەکێک لەو لایەنانە، لەلایەن ئەوی دیکە. زۆرجار ئەوەی لایەنی هێرشبەر لە شەڕی زانیارییەکاندا هەوڵی بۆ دەدات، دەشێ ئامانجی دارایی هەبێ یان ئامانجی سیاسی و سەربازی، زۆر جاریش تەنها مەبەست لێی دروستکردنی کاریگەری و دەرخستنی توانای ئەو لایەنەیە.

چەندین جۆر جەنگی زانیاری هێرشبەرانە بۆ ڕێکخستن و زیادکردنی بەهای زانیارییەکان هەیە، گرنگترینیان پرۆسەی سیخوڕیکردنە لەسەر لایەنی بەرگریکەر، بۆ دزینی زانیاری نهێنی و ئامانج لێی زیاتر بازرگانی کردنە لەنێوان کۆمپانیاکان، یان ئامانجێکی ستراتیژی و سەربازییە لە نێوان دەوڵەتاندا. بەهۆی ئاسانی بڵاوبوونەوەو نەبوونی سانسۆر لەسەر تۆڕی ئینتەرنێت ئەم پرۆسەیە بەشێوەیەکی بەرچاو تەشەنەی کردووە، وەک چەتەگەریی لەسەر داهێنانە تاکە کەسییەکان و دزینی بەرنامەکانی کۆمپیوتەرو دابەشکردنی بابەتی وێنەیی یان نوسراو بەبێ ڕەزامەندیی خاوەنە رەسەنەکەی.

هەروەها (دزینی کەسێتیی یەکێکیتر) لە ریزی جەنگی زانیاری هێرشبەرانەدا پۆڵێن دەکرێ، کە لایەنی هێرشبەر هەڵدەستێ بە بەکارهێنانی ناسنامەی کەسێکیتر بە مەبەستی ناوزڕاندنی ئەو کەسە، یان بۆ دزینی هەر شتێکی دیکەی پەیوەندیدار بەو کەسە.

پرۆسەی جەنگی زانیارییەکانی تایبەت بە کەمکردنەوەی بەهاو سیستمی زانیارییەکانی بەرگریکەر، دوو شێوەی هەیە: یان تێکدان و پەکخستنی زانیارییە تایبەتییەکانی بەرگریکەرە، وەک (کۆمپیوتەرو سیستمەکانی پەیوەندی و پەیوەندیکردن)، یان دزین و شێواندنی زانیارییەکانە.

لە جەنگی زانیاری هێرشبەرانەدا، بەهاو سیستمی زانیارییەکان لەلای هێرشبەر بە شێوەیەکی گەورە پشت بە رادەی تواناکانی خودی هێرشبەر دەبەستێ بۆ گەیشتن بە سیستمی زانیارییەکانی بەرامبەر، هەروا پشت بە گرنگی و بەهای ئەو زانیارییانەش دەبەستێ کە بۆ جەنگەکە دەیانخاتە گەڕ.

بەشی دووەمی هێرشبەرانی جەنگی زانیارییەکان ئەوانەن کە هەوڵ دەدەن زانیاری وردو هەستیار لە ناوەندە بازرگانی و حکومییەکان بدزن و بەو ناوەندەیان بفرۆشنەوە کە پێویستییان بەو جۆرە زانیارییانەیە. بەشی سێیەمیش کە بە (هاکەرز) ناودەبرێن و لە جەنگی زانیارییدا مەبەستیان سەرکێشی و نیشاندانی توانای خۆیانە لەئاست بەرامبەرەکەیاندا.

بەشی چوارەم ئەوانەن کە رکابەرایەتی یەکتر دەکەن و هەوڵدەدەن بۆ وەدەستهێنانی زانیاری وردو هەستیار لەسەر یەکتر، هەریەکەشیان مەبەستیان ئەوەیە کێبرکێی ئەویتر بکەن و پێگەی باشتر بۆ خۆیان دروست بکەن. بەشی پێنجەم حکومەتی هەندێ لە

دەوڵەتان دەگرێتەوە کە هەوڵدەدەن لەرێی جەنگی سیخوڕییەوە، زانیاری ستراتیژی و سەربازیی لەسەر وڵاتانی دیکە وەدەستبێنن.

2 -جەنگی زانیاری بەرگریکارانە:

هەموو شێوازەکانی خۆپاراستن و سنووردانان دەگرێتەوە، بۆ بەرگرتن لە هەر هەوڵێکی تێکدانی سیستمی زانیارییەکانی لایەنی بەرگریکەر لەلایەن هێرشبەرەوە. ئەم شێوازەی خۆپاراستن بۆ سنووردارکردن یان کەمکردنەوەی مەترسییەکانی سەر ئامرازەکانی وەک کۆمپیوتەرو دەزگاکانی دیکەی بەرگریکەرە. پەرەسەندن و بڵاوبونەوەی پیشەسازی تەکنیکی زانیارییەکان لەم ساڵانەی دواییدا بووە هۆی پەرەسەندن و بڵاوبوونەوەی زیاتری پیشەسازی و هۆیەکانی تێکدانی سیستمی زانیارییەکان. کەسێکی کەمئەزموون لە رێگەی زۆربەی ماڵپەرەکانی ئینتەرنێتەوە دەتوانێ جۆرەها رێگەی تێکدان بدۆزێتەوەو هێرشی پێ ئەنجام بدات، بۆ سەر ئەو کۆمپیوتەرانەی بە تۆڕی ئینتەرنێتەوە بەستراون و بەهۆیانەوە چەندین کاری تێکدان ئەنجام بدات.
رێگەکانی تێکدانی سیستمی زانیارییەکان و زیانەکانیشیان جۆراوجۆرن، کاری تێکدان و دزینی زانیارییەکان و گۆڕینیان لە گرنگترین ئەو رێگەو شێوازانەن، هەندێ ئامرازی تێکدانی دیکەش هەڵدەستن بە زیانپەیوەندیکردن بە ئامێرەکانی ئەو سیستەمە. (لیوتار) لەبارەی ئەم سەردەمە دەڵێ "زانین، وەک کاڵایەکی زانیاری بە گرنگترین بوارەکانی رکابەری جیهانی دادەنرێ لەپێناو وەدەستهێنانی هێزدا، دووریش نییە وڵاتانی جیهان بچێتە نێو جەنگێک لەپێناو کۆنترۆڵکردنی زانیاری، وەک چۆن لە رابردوودا لەپێناو کۆلۆنیالکردنی ناوچەکان و دەستکەوتنی مادەی خاوو قۆستنەوەی دەجەنگا".

گرتنەبەری رێکارەکانی جەنگی زانیاری بەریکار

١ -خۆپاراستن و خۆپاراستن: لە سەرەتاوە ڕێگری دەکات لە ڕوودانی مەترسییەکان بە پاراستنی سیستەمی زانیاری لە...هێرشبەران دەستیان پێی دەگات، وەک گرتنەبەری ڕێوشوێنی شاردنەوەی زانیاری و کۆدکردنی، هەروەها ڕێوشوێنی کۆنترۆڵکردنی دەستڕاگەیشتن بە سیستەمی زانیاری.(Control Access)
٢ -ئاگادارکردنەوە: کە هەوڵدەدات پێشبینی ڕوودانی هێرشەکە بکات پێش ئەوەی لە قۆناغە سەرەتاییەکانیدا ڕووبدات.

٣ –دۆزینەوەی دەستدرێژی و چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵیان: ئەمەش ئامرازە تەقلیدییەکانی وەک بەکارهێنانی کامێرای چاودێری بۆ دیاریکردنی چوونە ژوورەوەی بێ مۆڵەت بۆ ناو بیناکە دەگرێتەوە کە سیستەمی زانیاریی پێویست لەخۆدەگرێت کە پێویستە بۆ پاراستنیان، جگە لە ئامرازە تەکنیکییەکانی سیخوڕی کە لە بەرنامەکاندا نوێنەرایەتی دەکرێن و ئەو ئامێرانەی کە چاودێری ئەو کارانە دەکەن کە لەلایەن سیستەمی زانیارییەوە ئەنجام دەدرێن بۆ دیاریکردنی کارە بێ مۆڵەتەکان.

تایبەتمەندیی پرۆسەکانی زانیاری و ڕەنگدانەوەکانی.

1 .شانۆی پرۆسەکانی زانیاری هیچ سنوورێکی نییە.

ڕەنگە لایەنی بەرامبەر لە پرۆسەکانی زانیاریدا وڵاتێکی دوژمن، وڵاتێکی دۆست، ڕێکخراوێک، کەسێکی دەستێوەردەر، یان یەکێک لە کارمەندەکانمان بێت، بۆیە شانۆی پرۆسەکانی زانیاری هیچ سنوورێکی ناسراوی نییە، کە بتوانرێت سەرنجی بخرێتەرسەر.

2 .ئەگەری تێپەڕاندنی ئامانجی دیاریکراو.

ڕەنگە کاریگەری پرۆسەکانی زانیاری هێرشبەرانە درێژبێتەوە بۆ ئەو هاونیشتمانییانەی کە ڕێککەوتننامە و پەیمانەکانی پەیوەست بە شەڕ دەیانپارێزێت، بۆ نموونە وێرانکردنی وێستگەیەکی کارەبا بە ئامانجی لەکارخستنی سیستەمی زانیاری سەربازی ڕەنگە ببێتە هۆی پچڕانی کارەبا لە نەخۆشخانەی دراوسێ، ئامێرەکانی ژووری نەشتەرگەری و یەکەکانی چاودێری چڕ دەوستن، و بەمجۆرە ببێتە هۆی مردنی هەندێک لە نەخۆشەکان.

3–سەختی ئاشکراکردنی هێرشەکە.

لەوانەیە دوژمنەکە پرۆسەیەکی زانیاری ئەنجام بدات بەبێ ئەوەی لایەنی بەرامبەر بزانێت، هەندێک فریودانی ئەلیکترۆنی و ڤایرۆسی کۆمپیوتەری دەبێتە هۆی گۆڕانکارییەکی کەم لە شێوازی کارکردنی کۆمپیوتەرەکانی سیستەمی چەک بۆ کەمکردنەوەی کارایی چەک بەبێ ئەوەی ئیشپێکەرانی (کارپێکەران) هەست بە هیچ شتێکی نائاسایی بکەن، ئەم حاڵەتانە تەنها دوای ئەوە دەدۆزرێتەوە کە کێشەکە پەرەی بسەنێت.

4 .سەختی دیاریکردنی ناسنامە و ئامانجی دوژمن.

ئەو ڕێوشوێنانەی گیراونەتەبەر بۆ دیاریکردنی ناسنامەی جێبەجێکاری پرۆسەکانی زانیاری و زانینی ئامانجەکەی لە جێبەجێکردنی ئۆپەراسیۆنەکەدا بە ڕێوشوێنەکانی هەستیار هەژمار دەکرێن، کاردانەوە لە ئەگەری ئەوەی نەیارەکە دەستێوەردەرە جیاوازە لە کاردانەوە ئەگەر نەیارەکە دەوڵەتێک بێت، بۆیە زۆرجار کاردانەوەکە دوادەکەوێت و بێ ئەنجام دەبێت.

ئامراز و هۆکارەکانی تەکنیکییەکانی شەڕی زانیاری:

1 –بەرنامەی زیانبەخش:

- ڤایرۆس و بۆمبی لۆژیکی و کرمی کۆمپیوتەر لەخۆ بگرێت.
- بە باوترین چەکی شەڕی زانیاری دادەنرێت لە ڕووی بەکارهێنانی لە میدیاکانەوە.
- توانای لەناوبردنی باڵای هەیە.

2 – چیپی ئەلیکترۆنی :

- بریتیە لە دروستکردنی چیپی ئەلیکترۆنی (پێکهاتەکان) بە مەبەستی لەناوبردن لە ئەنجامی دانانی خاڵی لاواز لە دیزاینەکەیدا، ئەمەش وای لێدەکات خۆی لەناوببات لە ئەگەری وەرگرتنی سیگناڵێکی دیاریکراو یان لەناوبردنی هەرکەسێک بەکاریبهێنێت.
- کێشەی ئەم جۆرە ئەوەیە کە چۆن ئەو کەسانەی دەیانەوێت لەناویان ببەن، یان ئامرازەکانیان وابکەن ئەم چپسە تووشبووانە بەکاربهێنێنای لێدەکات خۆی لەناوببات لە ئەگەری وەرگرتنی سیگناڵێکی دیاریکراو یان لەناوبردنی هەرکەسێک بەکاریبهێنێت.